

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2011 roku

Sąd Rejonowy Poznań Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu, w II Wydziale Cywilnym
w składzie:

Przewodniczący : SSR Danuta Winiszewska

po rozpoznaniu w dniu 14 marca 2011 roku

na posiedzeniu niejawnym

przy udziale wierzyciela Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko – Własnościowej „H

z siedzibą w P   oraz

dłużnika D   S

w sprawie wywołanej skargą dłużnika D   S

na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda
w Poznaniu A   K   to jest zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z dnia   czerwca
2010 roku (doręczone dłużniczce w dniu 31 stycznia 2011 roku) zmierzającej do eksmisji
dłużniczki

z urzędu

w przedmiocie:

- 1) pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego,
- 2) zgłoszenia udziału sądu i wyznaczenia umocowanego przedstawiciela w postępowaniu
wszczętym na skutek pytania prawnego,
- 3) zawieszenia postępowania;

postanawia:

1. Na podstawie art. 193 Konstytucji RP w związku z art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia
1997 roku o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. 1997.102.643 z późn. zm.)
przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne:

czy przepis § 2 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 stycznia
2005 roku w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o opróżnienie lokalu
lub pomieszczenia albo o wydanie nieruchomości oraz szczegółowych warunków, jakim
powinno odpowiadać tymczasowe pomieszczenie (Dz.U. 05.17.155) w zakresie, w jakim
uzależnia wystąpienie przez komornika do gminy o wskazanie tymczasowego pomieszczenia
od ustalenia, że dłużnikowi nie przysługuje prawo do innego lokalu lub pomieszczenia, w
którym może on zamieszkać

jest zgodny z przepisem art. 1046 § 4 i art. 1046 § 11 ustawy Kodeks postępowania
cywilnego (w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. (Dz.U.04.172.1804)
zmieniającą ustawę Kodeks postępowania cywilnego z dniem 5 lutego 2005 r.) oraz art. 92
ust. 1 i art. 2 Konstytucji RP;

od odpowiedzi na które to pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy przed tutejszym
sądem w zakresie ustalenia:

- czy w sytuacji, w której z tytułu wykonawczego (wyroku eksmisyjnego) nie wynika prawo
dłużnika do lokalu socjalnego lub zamiennego konieczne jest badanie czy dłużnikowi
przysługuje prawo do innego lokalu lub pomieszczenia, w którym może on zamieszkać oraz
- czy w przypadku gdy dłużnikowi prawo opisane powyżej przysługuje zachodzi brak
podstaw prawnych do zwrócenia się do gminy o wskazanie pomieszczenia tymczasowego;

2. Na podstawie art. 27 pkt 2a ustawy o Trybunale Konstytucyjnym zgłosić udział Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu w postępowaniu wszczętym na skutek pytania prawnego i wyznaczyć spośród sędziów tego sądu jako umocowanego przedstawiciela SSR Danutę Winiszewską;
3. Na podstawie § 106 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 roku regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz.U. 07.38.249 z późn. zm.) zawiesić postępowanie w sprawie.

/-/ SSR Danuta Winiszewska

UZASADNIENIE

Do tutejszego sądu wpłynęła skarga dłużniczki D S na czynność Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu A K to jest zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z dnia czerwca 2010 roku (doreczone dłużnicze w dniu 31 stycznia 2011 roku) zmierzającej do eksmisji dłużniczki.

Postępowanie egzekucyjne wszczęte zostało na wniosek wierzyciela - Spółdzielni Mieszkaniowej – Lokatorsko Własnościowej „H z siedzibą w P, która przedłożyła tytuł wykonawczy – prawomocny wyrok Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia kwietnia 2010 roku, sygnatura akt opatrzony klauzulą wykonalności z dnia 16 czerwca 2010 roku.

Przedmiotowym wyrokiem dłużnicze – D S (pозwanej w sprawie) nakazano by opróżniła opuściła i wydała powodowi Spółdzielni Mieszkaniowej Lokatorsko – Własnościowej „H w P lokal mieszkalny nr położony w budynku przy ul. T w P oraz zasądzone od pozwanej na rzecz powoda kwotę zł tytułem zwrotu kosztów procesu. W przedmiotowym wyroku nie przyznano dłużnicze prawa do lokalu socjalnego bądź zamiennego.

W toku prowadzonego postępowania egzekucyjnego Zastępca Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu A K – M F (prowadzący aktualnie kancelarię komorniczą) podjął czynności zmierzające do ustalenia, czy dłużnicze przysługuje tytuł prawny do innego lokalu lub pomieszczenia, w którym może ona zamieszkać. Z ustaleń Zastępcy Komornika wynika, iż dłużniczka „nie jest w pełni osadzona w proceduralnych realiach toczącego się postępowania” a pod adresem lokalu, w którym jest zameldowana nigdy nie przebywała. Lokal zajmują były mąż dłużniczki wraz z synami, osoby w znacznym stopniu nadużywające alkoholu, wielokrotni pacjenci Zakładu Leczenia Uzależnień.

W związku z wniesieniem przez dłużniczkę skargi na czynność Komornika sąd orzekający w sprawie nabrał wątpliwości co do konstytucyjności (w kontekście art. 92 ust. 1 i art. 2 Konstytucji) a także zgodności z art. 1046 § 4 i art. 1046 § 11 ustawy Kodeks

postępowania cywilnego (w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. (Dz.U.04.172.1804) zmieniającą ustawę Kodeks postępowania cywilnego z dniem 5 lutego 2005 r.) przepisu § 2 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 stycznia 2005 roku w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o opróżnienie lokalu lub pomieszczenia albo o wydanie nieruchomości oraz szczegółowych warunków, jakim powinno odpowiadać tymczasowe pomieszczenie (Dz.U. 05.17.155) w zakresie, w jakim uzależnia on możliwość wystąpienia przez komornika do gminy o wskazanie tymczasowego pomieszczenia od ustalenia, że dłużnikowi nie przysługuje prawo do innego lokalu lub pomieszczenia, w którym może on zamieszkać.

Tryb eksmisji w sytuacji braku orzeczenia w tytule wykonawczym w przedmiocie lokalu socjalnego lub zamiennego reguluje co do zasady przepis art. 1046 § 4 k.p.c.¹ (*wykonując obowiązki opróżnienia lokalu służącego zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych dłużnika na podstawie tytułu wykonawczego, z którego nie wynika prawo dłużnika do lokalu socjalnego lub zamiennego, komornik wstrzyma się z dokonaniem czynności do czasu, gdy gmina wskaże tymczasowe pomieszczenie lub gdy dłużnik znajdzie takie pomieszczenie*), równocześnie jednak na podstawie delegacji ustawowej zawartej w przepisie art. 1046 § 11 k.p.c. (*Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb postępowania w sprawach o opróżnienie lokalu lub pomieszczenia albo o wydanie nieruchomości oraz szczegółowe warunki, w tym sanitarne, jakim powinno odpowiadać tymczasowe pomieszczenie, mając na względzie ochronę przed bezdomnością osób eksmitowanych, sprawne prowadzenie egzekucji oraz uwzględniając, że tymczasowe pomieszczenie musi nadawać się do zamieszkania, chociażby nie spełniało warunków technicznych wymaganych dla pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt ludzi*) wydane zostało Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 stycznia 2005 roku w sprawie szczegółowego trybu postępowania w sprawach o opróżnienie lokalu lub pomieszczenia albo o wydanie nieruchomości oraz szczegółowych warunków, jakim powinno odpowiadać tymczasowe pomieszczenie (Dz.U. 05.17.155 – zwanego dalej rozporządzeniem) – którego § 2 ust. 2 dotyczy sposobu postępowania komornika w przypadku gdy tytuł wykonawczy nie zawiera orzeczenia w przedmiocie lokalu socjalnego lub zamiennego (*Jeżeli dłużnikowi nie przysługuje prawo do innego lokalu lub pomieszczenia, w którym może on zamieszkać, ani nie znalazł on tymczasowego pomieszczenia, komornik niezwłocznie występuje do gminy, właściwej ze względu na miejsce położenia lokalu podlegającego opróżnieniu, o wskazanie tymczasowego pomieszczenia*).

Przepis ten w stosunku do cytowanego przepisu art. 1046 § 4 k.p.c. zawiera dodatkową przesłankę, której zaistnienie (posiadanie prawa do lokalu) jest przeszkodą dla zwrócenia się przez komornika do gminy o wskazanie tymczasowego pomieszczenia dla dłużnika.

W ocenie sądu formułującego pytanie prawne § 2 ust. 2 rozporządzenia jest niezgodny z art. 1046 § 4 k.p.c., który nie przewiduje konieczności badania dodatkowej przesłanki, jaką jest kwestia posiadania przez dłużnika prawa do innego lokalu.

Z kolei odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 92 Konstytucji i przepisu art. 1046 § 11 k.p.c. należy zauważyć, że rozporządzenia mają charakter aktów wykonawczych, wydawanych na podstawie ustawy i w celu jej wykonania. Ugruntowany pozostaje pogląd, że rozporządzenie powinno być wydane na podstawie wyraźnego, tj. nieopartego tylko na

¹ Przepis art. 1046 § 4 k.p.c. wyrokiem TK z dnia 4 listopada 2010 roku, sygn. akt K 19/06 został uznany za niekonstytucyjny i zgodnie z punktem II powołanego orzeczenia przepis traci moc z dniem 17.11.2011 r.

domniemaniu ani na wykładni celowościowej, szczegółowego upoważnienia ustawy i w ścisłych granicach udzielonego przez ustawodawcę upoważnienia (co do przedmiotu i treści normowanych stosunków). Brak stanowiska ustawodawcy w jakiejś sprawie musi być interpretowany jako nieudzielenie w danym zakresie kompetencji normodawczych. Zakres upoważnienia jest ustalany za pomocą ścisłej wykładni językowej i nie może być rozszerzony w drodze wykładni funkcjonalnej, tak więc nie powinno mieć miejsca obejmowanie zakresem upoważnienia materii w samym upoważnieniu niewymienionych².

Zgodnie z art. 92 ust. 1 Konstytucji rozporządzenia są aktami wydawanymi wyłącznie w celu wykonania ustawy. Nie jest dopuszczalne pozostawienie prawodawczym decyzjom organu władzy wykonawczej kształtowania zasadniczych elementów regulacji prawnej, które mają decydujący wpływ na korzystanie przez uprawnionych z praw przysługujących im na podstawie samej ustawy. Wymóg dotyczący umieszczenia bezpośrednio w tekście ustawy wszystkich zasadniczych elementów regulacji prawnej musi być stosowany ze szczególnym rygorem, szczególnie gdy w grę wchodzi egzekucja orzeczeń eksmisyjnych.

Delegacja ustawowa zawarta w przepisie art. 1046 § 11 k.p.c. w ocenie sądu formułującego pytanie prawne (*Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb postępowania w sprawach o opróżnienie lokalu lub pomieszczenia albo o wydanie nieruchomości (...)*) pozwala co najwyżej na określenie w rozporządzeniu szczegółowego trybu postępowania w kontekście (formalnym) podejmowanych czynności, natomiast nie stanowi wystarczającej podstawy dla modyfikacji materialnych przesłanek zwrócenia się przez komornika do gminy o wskazanie tymczasowego pomieszczenia dla dłużnika.

Dokonanie wykładni językowej art. 1046 § 11 k.p.c. i zawartego w nim wyrażenia „szczegółowy tryb postępowania” w ocenie sądu formułującego pytanie prawne nie daje podstaw do wprowadzenia w § 2 ust. 2 rozporządzenia zupełnie nowej przesłanki (w ustawie nieistniejącej) – okoliczności, którą należy badać przed zwróceniem się przez komornika do gminy o wskazanie tymczasowego pomieszczenia dla dłużnika. Jest to tym bardziej istotne, że poczynione przez komornika ustalenia mogą decydować o braku podstaw do zwrócenia się przez komornika do gminy o wskazania tymczasowego pomieszczenia dla dłużnika – czego ustawa (w szczególności) – kodeks postępowania cywilnego nie przewiduje.

Brak również podstaw do przyjęcia, że upoważnienie zawarte w ustawie (art. 1046 § 11 k.p.c.) uprawniało do wprowadzenia, w wydanym na jego podstawie rozporządzeniu, regulacji wyłączającej określony ustawowo, w art. 1046 § 4 k.p.c. obowiązek zwrócenia się przez komornika do gminy o wskazanie tymczasowego pomieszczenia dla dłużnika.

Powyżej przedstawione kwestie poddają w wątpliwość fakt prawidłowej realizacji upoważnienia ustawowego udzielonego przez ustawodawcę, co do zakresu spraw przekazanych do uregulowania w rozporządzeniu (art. 1046 § 11 k.p.c. w związku z art. 1046 § 4 k.p.c.) jak również wskazują wprost na sprzeczność przepisu rozporządzenia z tekstem ustawy (§ 2 ust. 2 rozporządzenia w konfrontacji z przepisem art. 1046 § 4 k.p.c.). Nie może być przy tym wątpliwości, że każdy przypadek niewłaściwej realizacji upoważnienia ustawowego stanowi równocześnie naruszenie zawartych w Konstytucji przepisów proceduralnych. Tym samym wprowadzenie do obrotu prawnego przepisu § 2 ust. 2 rozporządzenia - w istotny sposób zmieniającego sytuację prawną dłużnika, wobec którego wydany został tytuł wykonawczy w postaci wyroku eksmisyjnego bez orzeczenia o lokalu socjalnym bądź też lokalu zamiennym – implikuje również wątpliwości co do zgodności

² tak też wyrok TK z dnia 30 czerwca 2009 roku, sygn. akt P 45/08 i powołane tam orzecznictwo

przepisu § 2 ust. 2 rozporządzenia z art. 92 ust. 1 Konstytucji.

Odnosząc się z kolei do wątpliwości co do zgodności § 2 ust. 2 rozporządzenia z zasadą prawidłowej legislacji wynikającą z art. 2 Konstytucji wskazać należy³, że nakaz poprawnej legislacji jest jednym z aspektów zasady państwa prawnego wyrażonej w art. 2 Konstytucji. Jest on funkcjonalnie związany z zasadami pewności prawa i bezpieczeństwa prawnego oraz ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa.

Jedną z dyrektyw poprawnej legislacji jest zasada określoności prawa. Trybunał Konstytucyjny dokonał obszernej analizy wskazanej zasady w wyroku z 28 października 2009 r., sygn. Kp 3/09 (OTK ZU nr 9/A/2009, poz. 138). W powołanym orzeczeniu Trybunał zwrócił uwagę, że w orzecznictwie konstytucyjnym "określoność prawa" funkcjonuje w rozumieniu szerokim, oznaczającym zarówno precyzyjność przepisu, jak i jasność prawa, które ma być zrozumiałe i komunikatywne dla jak największej liczby podmiotów.

W tym miejscu należy przytoczyć rozważania Trybunału Konstytucyjnego zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 4 listopada 2010 roku, sygn. akt K 19/06.

Omawiając kwestię relacji przepisu art. 1046 § 4 k.p.c. oraz § 2 ust. 2 rozporządzenia wskazano, iż *wątpliwości dotyczą ustalenia kolejności, w jakiej trzy wymienione w ustawie podmioty miałyby "wskazać" lub "znaleźć" pomieszczenie tymczasowe dla dłużnika. Sposób sformułowania art. 1046 § 4 i 5 k.p.c. wskazuje na kolejność: gmina-dłużnik-wierzyciel. Sprzeciwia się temu jednak wykładnia funkcjonalna. Z kolei, ze sformułowania § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 26 stycznia 2005 r. wynika kolejność: dłużnik-wierzyciel-gmina. Zgodnie z § 2 ust. 1 wskazanego rozporządzenia przed dokonaniem wezwania do dobrowolnego opuszczenia pomieszczenia komornik powinien wysłuchać w pierwszej kolejności dłużnika w celu ustalenia jego sytuacji rodzinnej i majątkowej oraz stwierdzenia, czy dłużnikowi przysługuje tytuł prawny do innego lokalu lub pomieszczenia, w którym może on zamieszkać.*

Jeżeli dłużnikowi takie prawo nie przysługuje ani nie znalazł on tymczasowego pomieszczenia, komornik powinien niezwłocznie wystąpić do gminy, właściwej ze względu na miejsce położenia lokalu podlegającego opróżnieniu, o wskazanie tymczasowego pomieszczenia (§ 2 ust. 2 rozporządzenia). Obowiązku wystąpienia do gminy komornik nie ma jedynie w przypadku, gdy sam wierzyciel wskazał tymczasowe pomieszczenie (§ 2 ust. 3 rozporządzenia). Brak precyzji w tej kwestii utrudnia, jak wykazują także informacje z praktyki, stosowanie omawianych przepisów.

Powyższe wskazuje jasno, iż rozważany przepis § 2 ust. 2 rozporządzenia nie posiada koniecznej dla funkcjonowania w obrocie prawnym cechy określoności.

Staje się to tym bardziej widoczne przy porównaniu z § 2 ust. 1 rozporządzenia – gdzie w analogicznym kontekście użyto sformułowania tytuł prawny do innego lokalu lub pomieszczenia, w którym może on zamieszkać, podczas gdy w § 2 ust. 2 prawo do innego lokalu lub pomieszczenia, w którym może on zamieszkać (podkreślenie sądu), gdzie brak określenia, w jakiej relacji pozostaje określenie „tytuł prawny” w stosunku do określenia „prawo” - w szczególności czy pozostają one tożsame również nie pozwala uznać przepisu § 2 ust. 2 za odpowiadający zasadzie prawidłowej legislacji.

Trybunał Konstytucyjny w swoich orzeczeniach wielokrotnie podkreślał, że niespójność regulacji prawnych może prowadzić do sprzeczności ze standardami prawidłowej legislacji⁴

³ wzajemna relacja przepisu art. 1046 § 4 k.p.c. i § 2 ust. 2 rozporządzenia była już częściowo przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego choć nie bezpośrednio w kontekście konstytucyjności przepisu § 2 ust. 2 rozporządzenia *vide* wyrok TK z dnia 4 listopada 2010 roku, sygn. akt K 19/06

⁴ wyrok TK z 26 października 2005 r., sygn. K 31/04, OTK ZU nr 9/A/2005, poz. 103, z 22 września 2009 r.,

co jak się wydaje z uwagi na przytoczone powyżej okoliczności ma miejsce również w przypadku przepisu § 2 ust. 2 rozporządzenia - powodując tym samym naruszenie przepisu art. 2 Konstytucji RP.

Zgodnie z przepisem art. 193 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 roku o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. 97.102.643 z późn. zm.) każdy sąd może przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie prawne, co do zgodności aktu normatywnego z Konstytucją i ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem.

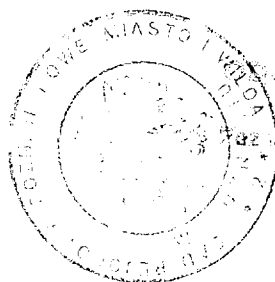
Przedstawione powyżej wątpliwości natury prawnej oraz okoliczności sprawy zawisłej przed tutejszym sądem prowadzą do konkluzji, że od odpowiedzi na postawione w sentencji postanowienia pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie niniejszej sprawy.

W szczególności orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w przedmiocie istniejącej – rozbieżnej regulacji ustawy (nadal obowiązującego art. 1046 § 4 k.p.c.) i rozporządzenia (§ 2 ust. 2) pozwoli na jednoznaczne ustalenie czy w sytuacji, w której z tytułu wykonawczego (wyroku eksmisyjnego) nie wynika prawo dłużniczki do lokalu socjalnego lub zamiennego konieczne jest badanie przez komornika czy dłużnikowi przysługuje prawo do innego lokalu lub pomieszczenia, w którym może on zamieszkać oraz czy w przypadku gdy dłużnicze prawo opisane powyżej faktycznie przysługuje zachodzi brak podstaw prawnych do zwrócenia się do gminy o wskazanie pomieszczenia tymczasowego. Będzie stanowiło to podstawę do oceny przez sąd podjętych przez komornika czynności w kontekście skargi dłużniczki - ewentualnie pozwoli na wydanie stosownych zarządzeń w trybie przepisu art. 759 § 2 k.p.c.

Zgłoszenie przedmiotowej skargi w sytuacji przyjęcia jej do rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny w ocenie sądu implikuje konieczność udziału w postępowaniu w przedmiocie skargi przedstawiciela tutejszego sądu. Wyrazem takiego stanowiska sądu jest zgłoszenie Sądu Rejonowego Poznań – Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu do udziału w postępowaniu i wyznaczenie umocowanego przedstawiciela w osobie przewodniczącej składu orzekającego w sprawie

Równocześnie wobec brzmienia przepisu § 106 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 roku Regulamin urzędowania sądów powszechnych sąd zobligowany był do zawieszenia postępowania w sprawie.

/-/ SSR D. Winiszewska

17.03.2011r.

17.03.2011r.
Kierownik Sekcji
jm. Baneczka